

BOGDAN DUMITRU MOLOMAN

AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ EXCLUSIVĂ

Tomul 37

BOGDAN DUMITRU MOLOMAN

**AUTORITATEA
PĂRINTEASCĂ EXCLUSIVĂ**

Universul Juridic
București
-2024-

Capitolul al II-lea

Noțiune, durată și principii

Motto:

*„Un singur lucru face omul fără nici un sentiment de
responsabilitate:
acela pe care ar trebui să-l facă terorizat de senti-
mentul responsabilității: copiii”*

[G. IBRĂILEANU, *Privind viața* (București: Cultura Națională, 1930), p. 12]

Familia a fost un partener al omului pe întreaga sa existență încă din cele mai vechi timpuri, asigurând atât evoluția, cât și continuitatea vieții.

Cum în mod just s-a menționat în doctrina recentă, familia – bază a societății – reprezintă locul unde se nasc, cresc și se educă copiii și *„nu poate fi (...) imaginată în lipsa elementelor care îi dau substanță și rațiune: solidaritatea și legătura afectivă dintre membrii săi”*², și *„ar trebui să fie un spațiu al înțelegerii și convergenței intereselor, în care membrii se înțeleg și conlucrează spre binele comun, relațiile dintre aceștia fiind caracterizate de afecțiune reciprocă, empatie, auto-sacrificiu și armonie. Atunci când vine vorba de minori, existența unui atare climat în familia restrânsă (formată din părinți și descendenți) este esențială, întrucât constituie premisa unei dezvoltări armonioase din punct de vedere afectiv, psihologic și social. Pentru copil, familia reprezintă centrul universului său, fiind mediul din care își însușește principalele deprinderi și elemente de personalitate, în care se formează și în care își găsește siguranța”*³.

Suportul care stă la baza clădirii omului ca individ este reprezentat tocmai de modul în care relația părinte-copil se conturează în cadrul

² NEAMȚ, *Locuința alternantă*, p. 326.

³ NEAMȚ, *Stabilirea locuinței minorului*, p. 301.

familiei. Într-adevăr, o dezvoltare armonioasă a unui copil este, fără doar și poate, înrâurită de evoluția și împletirea funcțiilor parentale.

Însuși legiuitorul nostru tinde spre o reglementare detaliată a acestor relații de familie, patrimoniale sau nu, tocmai pentru a egaliza și a da șanse egale ambilor părinți, însă fără a face rabat de faptul că, întotdeauna, copilul se află în centrul atenției.

Acum când, putem spune, totul evoluează cu viteza luminii, digitalizarea înlocuind realitatea fizică, iar abundența legilor și modificarea lor rapidă nu dau timpul necesar a fi reținute în comportamentul de zi cu zi al cetățeanului, o abordare, pe alocuri, și din perspectivă istorică a instituției protecției copilului ce are un rol de o importanță covârșitoare în cadrul unei familii poate conduce la o mai bună înțelegere a actualei legiuiri.

Cu toate că, uneori, totul se derulează în cadrul familiei din inerție, invocând instinctele materne sau, după caz, paterne, în ceea ce privește creșterea, întreținerea și/sau educarea unui copil, unele chestiuni trebuie să fie în concordanță cu prevederile legale în vigoare, chiar dacă, în percepția părintelui, nu ar exista o simbioză perfectă între dorințele sale și prevederile legale.

Pentru a înțelege sau, cel puțin, pentru a clarifica într-o oarecare măsură noile reglementări privitoare la „autoritatea părintească”, astfel cum sunt prevăzute de actualul Cod civil, încercăm să descoperim trecutul instituției și să evidențiem modul în care legiuitorul a ales să evolueze atunci când și-a aplecat atenția asupra acesteia, mai ales că modul în care societatea a evoluat a condus la multiple schimbări de paradigmă. În acest scop, în acest capitol vom aborda chestiuni privind modul în care legiuitorul a abordat chestiunea denumirii instituției (sect. 1), care este durata cât autoritatea părintească este în ființă (sect. a 2-a), însă fără a uita a ne apleca și asupra principiilor care orânduiesc autoritatea părintească (sect. a 3-a).

Secțiunea 1

Evoluție noțională. De la „putere” la „autoritate”⁴

Motto:

„Parents and their children. Where do we stop... and they begin?”

[„Părinții și copiii lor. Unde ne oprim noi... și încep ei?”]
Ray Cooper (Jason Momoa), în „Sweet Girl” 2021
(Netflix©)

§1. Prolegomene

Fără doar și poate, autoritatea părintească s-a născut în vechiul drept roman sub titulatura „*patria potestas*”, reprezentând un drept absolut, original și exclusiv al cetățenilor romani asupra fiilor și fiicelor lor, însă, de-a lungul timpului, a suferit modificări evolutive în natura sa juridică.

Cu trecerea anilor, nu suntem altceva decât suma experiențelor care ne-au format. Oare același lucru îl putem spune și atunci când ne aplecăm atenția asupra unei instituții juridice în încercarea de a afla adevăratul rol al acesteia? Autoritatea părintească, așa cum a fost reglementată de actualul legiuitor, reprezintă oare suma experiențelor vechiului legiuitor sau este doar o întoarcere la ceea ce a fost, sub o altă denumire?

Autoritatea părintească, privită ca instituție juridică, reprezintă conceptul modern al unei relații sociale tipice al cărei piedestal a fost stabilit odată cu trecerea timpului⁵.

Există oare o evoluție a instituției autorității părintești sau totuși asistăm la o întoarcere la vechile legiuri? Pentru a putea răspunde la

⁴ Prezenta secțiune a fost publicată anterior, în timpul derulării studiilor doctorale, într-o formă parțial diferită, sub titlul „*Aspecte privind evoluția autorității părintești. (I) Noțiune și principii*”, (2022) 1 *Revista de Dreptul Familiei* 240, pp. 240-294.

⁵ J.P. ORTUÑO MUÑOZ, „*Competencia judicial internacional y reconocimiento de decisiones en materia de protección de menores. Aplicación conjunta de distintos instrumentos internacionales. Reglamento (CE) 2201/2003*”, (2005) 74 *Estudios de derecho judicial* 147, p. 153.